

[Krogh.]

om, at man under forberedelsen af den kommende lovgivning, også i betydelig stærkere grad end svaret lader formode, tager med ind i overvejelserne, om det ikke fremover vil være rigtigt at gå bort fra de store — til dels meget store — institutioner over til betydeligt mindre institutioner, omfattende f. eks. 400-500 patienter i stedet for som nu 1 000—1 200 patienter; det behøver ikke at være nødvendigt at køre over i den modsatte grøft og oprette helt små hjem til 20-30 patienter som nævnt i besvarelsen.

Vi har ønsket at fremsætte disse bemærkninger allerede nu for at understrege, hvor stærkt hele problemet ligger os på sinde. Vi anbefaler det foreliggende lovforslag til vedtagelse uændret.

Gertie Wandel: Også jeg kan, som det fremgår af betænkningen, anbefale lovforslaget til vedtagelse uforandret. Men jeg vil gerne i tilslutning til det, jeg sagde under første behandling, knytte nogle bemærkninger til de svar, udvalget har fået fra socialministeren.

Det første spørgsmål, jeg stillede, drejede sig om, hvorvidt der forelå oplysninger om åndssvages kriminalitet og asociale adfærd, som kunne ligge til grund for en bemærkning i åndssvageforsorgsudvalgets betænkning.

Efter de forjættende ord i denne udvalgsbetænkning i begyndelsen af kap. E. og udvalgets overvejelser angående frivillighed kontra tvang står der — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„Man skønner, at en sådan lovgivning indebærer risiko for manglende effektivitet, og at den ikke vil opfylde forsorgens væsentligste formål, der må være at forebygge, at de åndssvage havner i halveller helkriminalitet eller asocialitet.“

Jeg må sige, at jeg ser ikke forsorgens væsentligste formål deri. Jeg synes, at et af forsorgens væsentligste formål må være at kvalificere de åndssvage til en tilværelse, der ligger så nær den normale som muligt. Det var min opfattelse, at der måtte ligge statistiske oplysninger til grund for en så alvorlig bemærkning som den om risikoen ved mindre tvang. Nu er jeg ikke blind for, at den stærke tvang, vi har haft inden for

åndssvageforsorgen — en så stærk tvang; at praktisk talt ethvert menneske, der er inddraget under åndssvageforsorgen, kan tvinges til forflyttelse — naturligvis har skånet mange for at komme ud i noget kriminelt. Men vi syntes som sagt — og derfor stillede jeg mit spørgsmål — at der måtte ligge nogle oplysninger til grund for den alvorlige bemærkning om åndssvageforsorgens væsentligste formål.

I svaret er kun oplyst, at der ikke foreligger sådanne statistiske oplysninger om adfærden hos åndssvage, og at der heller ikke er foretaget undersøgelser til oplysning herom. Jeg vil mene, at hvis man virkelig går med til herhjemme at opretholde så stærke tvangskriterier, må der foreligge visse oplysninger, og jeg henstiller, at udvalget i det sidste år inden lovens revision nøje undersøger, om den stærke tvang virkelig er værd at opretholde, når man ikke kender det onde, den skal forhindre.

I slutningen af svaret siges der noget til imødegåelse af, at jeg har påpeget, at der er færre tvangskriterier i Sverige. Jeg vil i denne forbindelse gerne citere, hvad daværende inspektionschef ved Østifternes Åndssvageanstalts kontrollerede familiepleje og ventetidsforsorg, hr. Erik Thisted-Jensen, skriver i et udmærket skrift, Socialpolitisk Forenings småskrifter, nr. 12 for 1951:

„Ser man på, hvordan forsorgen for åndssvage er organiseret i vore nabolande, viser det sig, at man i Norge og Sverige — efter at man dér har studeret den danske form nøje — har grebet tingene helt anderledes an.“

Jeg står således ikke helt på bar bund — det er jo en person med indgående kendskab til disse spørgsmål, jeg citerer — når jeg hævder, at der er helt andre toner, helt andre opfattelser i Sverige og Norge. Det er disse toner, jeg efterlyser; det er frivilligheden, jeg har efterlyst allerede i mit første indlæg.

Mit partis andet spørgsmål lød således:

„Med hvilken begrundelse mener ministeren, at underviselige (lettere?) åndssvage — i modsætning til fremgangs måden i Sverige, Norge og andre lande — skal varetages af åndssvageforsorgen og ikke af det almindelige skolevæsen?“

I svaret henvises der til, at åndssvage-